

СТАНОВИЩЕ

за присъждане на образователната и научна степен „Доктор“
Софийски университет „Св. Климент Охридски“, Философски факултет,
Катедра „Библиотекознание, научна информация и културна политика“

Област на висше образование: 3. Социални, стопански и правни науки

Професионално направление: 3.5. Обществени комуникации и информационни науки
(Теория на научната информация – информационно обслужване)

Тема на дисертационния труд: **Индикатори за изследване на информационното поведение на потребителите в университетските библиотеки в България**

Автор на дисертационния труд: **Боряна Филипова Козарева**

Научен ръководител: доц. д-р Елица Лозанова-Белчева

Автор на становището: доц. д-р Елица Лозанова-Белчева, Софийски университет „Св. Климент Охридски“, Философски факултет, Катедра „Библиотекознание, научна информация и културна политика“

Настоящото становище е изготвено във връзка със Заповед № РД-38-356/17.07.2021 г. на Ректора на СУ „Св. Климент Охридски“.

Защитата на дисертационния труд се провежда в съответствие със Закона за развитие на академичния състав в Република България (обн. ДВ, бр. 38 от 21.05.2010 г.), Правилника за неговото приложение, Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ „Св. Климент Охридски“, Решение на Факултетния съвет на Философски факултет от 06.07.2021 г. (протокол №17) и Заповед № РД-38-356/17.07.2021 г.

ОБЩО ПРЕДСТАВЯНЕ НА АВТОРА НА ДИСЕРТАЦИЯТА

Биографични данни

Според биографичната справка, Боряна Козарева е завършила бакалавърска и магистърска степен по специалност „Библиотечно-информационни науки“ в Софийския университет „Св. Климент Охридски“, Философски факултет, Катедра „Библиотекознание, научна информация и културна политика“ и също така има магистърска степен към УНСС – „Счетоводство и контрол“. Докторантката е получила и две професионални квалификации-

„Финансово-счетоводна и правна дейност на фирмата“ (УНСС) и „Комуникации в бита и бизнеса“ (ТУ-София).

Професионалният път на Боряна Козарева към момента е преминал през: счетоводната дейност в частния сектор (2001 – 2017 г.) и библиотечно-информационния сектор – библиотекар в библиотеката на НБУ (1999 - 2000 г.), старши експерт документалист (Централна селскостопанска библиотека, 2017 - 2018 г.), главен експерт документалист (Дирекция „Библиотечна и издателска дейност“, Централна селскостопанска библиотека, 2018 - 2020 г.) и директор на Дирекция „Библиотечна и издателска дейност“ (Централна селскостопанска библиотека, 2020 г. – към настоящия момент). Кариерното развитие на докторантката показва стремеж към придобиване на практически опит и развиване на умения, свързани и с трите степени на завършеното висше образование в областта на библиотечно-информационните науки – бакалавър, магистър и доктор.

Данни за докторантурата на Боряна Козарева:

- Боряна Козарева е **зачислена** като редовен докторант със Заповед на РД 20-1009/13.07.2017 г., считано от 20.07.2017 г. до 20.07.2020 г.
- Боряна Козарева е **отчислена с право на защита** с РД 20-1017/16.07.2020 г.
- **Вътрешната защита** на дисертационния труд е проведена на 24.06.2021 г. с рецензент доц. д-р Ели Попова, като Катедреният съвет на катедра „Библиотекознание, научна информация и културна политика” гласува дисертацията да бъде **допусната до публична защита** (Протокол № 6 от 24.06.2021 г.).
- **Индивидуалните отчети**, предоставяни от докторантката по време на нейното докторантско обучение показват, че са изпълнени всички дейности, предвидени в индивидуалния план за докторантурата. Спазени са всички срокове и процедури, в съответствие с нормативните изисквания на Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в Софийския университет „Св. Климент Охридски“ и на нормативните изисквания на Закона за развитието на академичния състав в Република България за придобиване на ОНС „доктор“. Общият брой кредити признати за дейността на докторантката за периода 20.07.2017 г. - 20.07.2020 г. е **309** (при предвидени 180 броя кредити за периода).
- През своето докторантско обучение Боряна Козарева се отличава с отговорност, коректност, дисциплина, изпълнение на поставените задачи, както и активно участие в

дейността на Катедра БНИКП и в инициативи на професионалната общност (членство и участие в мероприятия на ББИА).

ОБЩО ОПИСАНИЕ НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

Представеният дисертационен труд се състои от увод, три глави, заключение, списък на използваната литература (175 заглавия) и 11 приложения (в обем от 29 страници) с общ обем 263 страници (вкл. 58 фигури)

Актуалността и важността на темата са безспорни и то не само в национален, но и в международен контекст. Публикациите в информационното пространство в тази проблематика са голям брой, като се обръща внимание на различни аспекти на темата за изследване на информационното поведение на потребителите.

Авторката на дисертацията съвсем правилно определя за обект на своето изследване „университетските библиотеки в България като институции в ролята им на основен източник за информационно обезпечаване на образователния и научноизследователския процес във висшите училища“, а за предмет на изследването - „информационното поведение на потребителите на университетски библиотеки и неговите основни аспекти за изследване: специфика на информационното поведение; методика и методология за оценка на потребителското търсене на информация; индикатори, които се използват за неговото проучване и причини, които налагат неговото изследване“.

Дисертантката поставя за свои основни цели : „1) чрез изследване на международната и националната практика да се докаже ползата от изследването на информационното поведение на потребителите в университетските библиотеки, за да могат те (библиотеките) адекватно, бързо и качествено да удовлетворяват техните информационни потребности и 2) да се изведат индикатори, въз основа на които да се създаде теоретико-приложен модел за изследване на информационното поведение, съответстващ на условията на развитие на българските университетски библиотеки и предоставящ възможности за изследване на потребителите в различен контекст според необходимостта на конкретната библиотека“. Формулирани са две изследователски хипотези, които успешно и аргументирано са доказани в дисертационния труд.

За постигането на поставената цел в дисертацията са набелязани 7 изследователски задачи, които са извършени последователно и тяхната резултатност проличава в цялото

изложение на разработката. Най-важната задача сред тях е „да се разработи препоръчителен модел за изследване на информационното поведение на потребители на университетски библиотеки.“ (задача б).

В дисертационния труд са приложени различни научноизследователски и емпирични методи, които са използвани по коректен начин във всеки един етап на изследването и показват добро владение на научния инструментариум.

Уводната част включва всички задължителни елементи – актуалност и избор на темата, обект и предмет, научноизследователски хипотези, използвани изследователски методи, цел, задачи, структура на дисертационното изследване и ограничения на темата.

Първа глава на дисертационния труд има за цел да представи теоретичната и терминологичната рамка на изследването, като се анализират основните модели за изследване на информационните потребности (11 на брой), представени чрез различни класификации и се изяснят ключовите за дисертационния труд понятия – „информационно поведение“, „индикатори“, „научна информация“ „информационна потребност“, „информационно търсене“. Още в тази въвеждаща първа част проличава отличното познаване на Боряна Козарева на изследваната проблематика и ясното очертаване на теоретичната рамка въз основа на обстойно проучване и анализ на научната литература по темата. Това дава основание на авторката за открити основните изводи и да направи съпоставка между различните модели за проучване на информационните потребности.

Във втората част на изследването дисертантката задълбочено представя чуждестранната практика в изследването на информационните потребности и информационното поведение на потребителите като обръща специално внимание на основни критерии за информационно осигуряване в университетите в чуждестранните акредитационни и рейтингови системи, модели за акредитация на висшите училища, водещи международни рейтингови системи и индикатори за информационно осигуряване на образователния процес. Боряна Козарева поставя акцент не само върху информационното обезпечаване на образователния и изследователския процес в университетските библиотеки и важноста от изграждането и развиването на информационна грамотност у потребителите във висшето образование, но и върху чуждестранните практики в изследването на информационното поведение в библиотеките. В логическа последователност авторката проследява и анализира значимостта на информационното осигуряване и подпомагането на

потребителите в търсенето и използването на информационни ресурси и тенденциите, които се наблюдават в практиката на чуждестранните университетски библиотеки. Трябва да подчертаем, че докторантката е успяла да актуализира съдържанието на тази глава като е включила ключовия въпрос за проучването на информационното поведение в условията на пандемия (COVID-19)

Последната, трета глава може да открием като най-приносна за дисертационното изследване. Въз основа на анализа и направените изводи за чуждестранната практика в предходната, втора глава, тук е представена българската практика. Фокусът е поставен върху присъствието на университетските библиотеки в нормативната уредба, акредитационната и рейтинговата системи на България, нормативната регулация за устройството и дейността на университетските библиотеки, отразяването на дейността на библиотеките в българската акредитационна система и индикаторите за библиотечна дейност в рейтинговата система на висшите училища в България. Направен е обзор на изследванията на информационното поведение в университетските библиотеки и е отбелязан фактът за наличието на малкия брой публикации по темата. В тази част са представени и анализирани резултатите от проведено емпирично изследване на информационното поведение на потребителите в университетски библиотеки в България от докторантката и е обърнато внимание върху трудността от събиране на обратна връзка след служителите на университетските библиотеки. Третата глава е приносна и с извеждането на индикатори за изследване на информационното поведение в университетски библиотеки, извлечени от чуждестранната и националната практика и представянето на собствен препоръчителен модел за изследване на информационното поведение на потребителите (фиг. 37, с. 195), който е апробиран сред малка извадка от потребители на Университетска библиотека „Св. Климент Охридски“.

В заключението се прави анализ на постигнатите резултати и валидирането на двете изследователски хипотези.

Към дисертационния труд са включени 11 приложения, които обогатяват с допълнителна фактологическа информация основното изложение. От особен интерес са последните три приложения (9,10,11), в които са изведени индикаторите за изследване на информационното поведение на потребителите в университетските библиотеки в чуждестранната практика и в България.

ОЦЕНКА НА АВТОРЕФЕРАТА КЪМ ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

Предложеният автореферат се състои от 50 страници и отговаря на всички изисквания като коректно представя структурата, съдържанието и научните приноси на дисертацията.

ПРИНОСИ НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

В автореферата на дисертационния труд са открити пет основни научни приноса (три научни приноса с теоретичен характер и два – с теоретико-приложен характер), които приемам напълно и считам, че са действителни резултати от научноизследователската работа на Боряна Козарева.

ПУБЛИКАЦИИ ПО ТЕМАТА НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

Научните публикации на дисертанта са 6 като всички те са посветени на проблеми, които обстойно са анализирани в дисертацията и 5 от тях са публикувани доклади, представени на национални научни форуми.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Общата ми оценка за представения дисертационен труд е **положителна**. В резултат на обстойното запознаване с дисертационния труд, от позицията на научен ръководител, запознат с цялостния процес по реализация и финализиране на дисертационното изследване и въз основа на покритите изисквания на Закона за развитие на академичния състав (чл. 6, ал. 3), **убедено препоръчвам да бъде присъдена образователната и научна степен „Доктор” по професионално направление 3.5. Обществени комуникации и информационни науки (Теория на научната информация – информационно обслужване) на Боряна Филипова Козарева.**

Дата: 20.09.2021 г.

Автор на становището: доц. д-р Елица Лозанова-Белчева